

Žmonės ir likę beteisiai

Aš tai būčiau tas žmogus, kuris pasisako už tų organizacijų projektinę veiklą, jei jos sugeba pasinaudoti ES teikiamomis galimybėmis. Nelengvai tie pinigai gaunami - pirmiausia reikia mokėti jų paprašyti. Ne tas pats, kas močiutei į kaimą laišką parašyti

Aušrinė BURNEIKIENĖ
Lygių galimybių kontrolierė

Elios nuotr.

1
SAKINIŲ

PRIORITETAI: premjeras Algirdas Butkevičius, paklaustas, ar yra tikimybė, kad nuo kitų metų didės atlyginimai valstybės tarnautojams, jos neatmetė - esą todėl, kad neberekės skirti lėšų Lietuvos pirmininkavimui ES Tarybai.

KARJERA: STT direktoriaus pirmuoju pavaduotoju paskirtas Žydrūnas Bartkus, kuris nuo 2011 metų buvo paskirtas vadovauti STT Vilniaus valdybai.

NESUSITAIKO: Konstitucinio Teismo sprendimą, kad Vyriausybės 2004 m. nutarimas, kuriuo pakeista AB „Alita“ pardavimo sutartis, prieštarauja Konstitucijai, analizuos Teisingumo ministerija.

SVEIKSTAME: sergamumas gripu ir ūmiomis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis Lietuvoje praėjusią - 13-ąją - savaitę sumažėjo ir siekė 71,2 atvejo, tenkančio 10 tūkst. gyventojų, o 12-ąją savaitę siekė 82,4 atvejo.

POLITIKA: Vyriausioji rinkimų komisija patvirtino, kad tragiškai mirusios Kauno miesto politikės Irenos Matijošaitienės vietą savivaldybės taryboje užims Kauno valstybinio muzikinio teatro direktorius operos solistas Benjaminas Želvys.

RAŠYTOJAMS: rytoj Vilniuje, Rašytojų klubo salėje, vyks Lietuvos rašytojų sąjungos suvažiavimas, kurio darbotvarkėje - pirmininko Antano A. Jonyno metinės ataskaitos ir sąjungos įstatų pakeitimo svarstymas.

NESULAUKĖ: likus dienai iki 114-ojo gimtadienio savo gimtajame mieste Italijos šiaurėje antradienį mirė seniausia Europos moteris - italė Marija Radaeli.

PAKVIETĖ: Ispanijos princesė Kristina buvo iškviesta į teismą dėl įtarimų, kad jos vyras išieškojo milijonus eurų valstybės lėšų.

SKANAUS: arklienos skandalą Europoje keičia žuvis skandalas - maždaug trečdalyje produkcijos naudojama blogesnės rūšies ir kokybės žuvis nei nurodoma; bet gal ne jūros arkliukai iškišami?

ŠĖTONAS: JAV vykdyta apklausa parodė, kad maždaug vienas iš keturių amerikiečių įtaria, kad prezidentas Barakas Obama gali būti antikristas.

MECENATAS: beginklis vyras privertė vieno Simferopolio (Ukraina) banko kasininę atiduoti jam 20 tūkst. grivinų (apie 6,5 tūkst. litų) ir pinigus čia pat išdalijo praeiviams.

VARDUVININKAI: šiandien sveikiname Egles, Nergundas, Adonius, Algaudus, Ambraziejus, Dzidorius, Dzidus, Izidorius, Nergundus ir Zidorius.

ORAI: 0 +3°C Plačiau 16p.

Šiuo metu Lietuvoje žmogaus teisių apsauga užsiima valstybės įstaigos - Seimo kontrolieriai, lygių galimybių kontrolierius, vaiko teisių kontrolierius, žurnalistų etikos inspektorius, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija. Tačiau pristeigta ir ne viena dešimtis viešųjų įstaigų, nevyriausybinų organizacijų, besimaitinančių iš ES, Lietuvos ministerijų, užsienio ambasadų neišsemiamų fondų. Visos verčiasi projektų rašymu. Bet, pasirodo, žmonių teisių apsauga kaip ir nėra kam užsiimti, nes ketinama įkurti dar vieną - Nacionalinę žmogaus teisių instituciją. Ir kaip iki šiol be jos pavyko išgyventi?

► Rūta JUKNEVIČIŪTĖ 3p.

NUSIKALTIMAI IR NELAIMĖS

KORTUOTOJAI NEMĖGSTA MOKESČIŲ

Atvirai mėgdavę pasigirti apie milijoninius „uždarbius“ vien tik iš žaidimo kortomis, lošėjai sulaukė padidinto Valstybinės mokesčių inspekcijos tikrintojų dėmesio. Auditoriai neapsiriko, nes tik du iš atsitiktinai patikrintų 24 kortuotojų per pastaruosius trejus metus deklaravo pajamas ir mokėjo mokesčius valstybei. Po padidinamoju stiklu atsidūrė ir interneto parduotuvėse, aukcionuose besisukantys pinigai bei jų savininkai.

► Julius GIRDVAINIS 6p.

LIETUVA

Vienkiemius vėl gelbės V. Grigaravičiaus mygtukai

2007-aisiais tuomečio policijos generalinio komisaro Vytauto Grigaravičiaus parūpintų gelbėjimo mygtukų vienkiemiu gyventojams nuo pernai sausio buvo atsisakyta. Vieno aptarnavimas per mėnesį kainavo siaubingai brangiai - net 40 litų. Vidaus reikalų ministras Dailis Barakauskas vakar pareiškė, kad mygtukai grąžinami, nors mobiliojo ryšio paslaugai mobiliuoju telefonu pakaktų ir 5 litų. Gal tikrai tie mygtukai efektyvūs išsikviesti policiją atėjus plėšikams? Juk šiaip paskambinus atvažiuoja, kai kas nors būna jau užmuštas. 2007-2011 metais žmonės pavojaus mygtuką paspaudė 457 kartus, tačiau tik kartą pagal paskirtį - prie namų atėjus plėšikams.

► Danas NAGELĖ 2p.

LIETUVA

Teisme nuo užpuolikų jau sergi tik apvaizda

Joniškio rajono apylinkės teisme antradienį įsisiautėjęs teisiamasis 64-erių Vaclovas Ž. grasinio sušaudyti visus proceso dalyvius ir, jei tik būtų turėjęs ginklą, būtų galėjęs niekieno netrukdomas tai padaryti. Kodėl proceso dalyvių apsauga teismuose - jų pačių reikalas? „Policija neturi galimybių vykdyti jai primestos ir nefinansuojamos institucijų apsaugos, tačiau iš vidinių resursų padeda mums, kiek išgali. Europoje teismus saugo specialūs teismų apsaugos padaliniai, tačiau jiems įkurti vėlgi reikalingos lėšos“, - „Respublikai“ paaiškino Teisėjų tarybos ir Aukščiausiojo Teismo pirmininkas Gintaras Kryževičius.

► Sidas AKSOMAITIS 5p.

Žmogaus teisių gynėjų daugiau nei teisių

Stasio Žumbio nuotr.

Žmogaus teises ginančios kontoros Lietuvoje nebesutelpa. Nepaisant to, ketinama įkurti dar vieną - Nacionalinę žmogaus teisių instituciją. Valdininkai stebisi, kaip be tokios institucijos išsivertėme iki šiol, - esą ji būtina norint „žaisti pagal Europos Sąjungos taisykles“. O kodėl apskritai žaidžiama tuo, ką lietuviai laiko šventu - vyro ir moters meile, protėvių tradicijomis?

Rūta JUKNEVIČIŪTĖ
„Respublikos“ žurnalistė

Dar viena kontora

Šiuo metu Lietuvoje žmogaus teisių apsaugą vykdo Seimo kontrolieriai, lygių galimybių kontrolierius, vaiko teisių kontrolierius, žurnalistų etikos inspektorius, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija.

Pristeigta ir ne viena dešimtis viešųjų įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, besimaitinančių iš ES, Lietuvos ministerijų, užsienio ambasadų finansuojamų projektų. Veikia Žmogaus teisių stebėjimo institutas, Lietuvos žmogaus teisių centras, Lygių galimybių plėtros centras, Žmogaus teisių gynimo ir socialinės integracijos centras ir daugybė kitų. Ne tik pavadinimai panašūs, bet ir veikla - mažumu (dažniausiai lytinių) gynimas.

Kam prireikė dar vieno instituto, kai žmogaus teisių sergėtojų pristeigta ant kiekvieno kampo?

Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkas **Leonardas Talmontas** aiškino, kad tokią instituciją įsteigti ragina Jungtinės Tautos ir Europos Sąjunga.

„Čia išeina taip, kad Lietuva vienintelė Europos Sąjungoje neturi tokios institucijos, kuri jungtų tuos klausimus. Jau praeitą kadenciją buvome raginami Jungtinių Tautų, kad būtų sukurta tokia institucija. Buvo raginimas, bet Seimas atmetė tą projektą. Dabar vėl esame raginami, kad sukurtume“, - teigė parlamentarai.

Kas čia per žaidimai?

L.Talmonto teigimu, anksčiau šios institucijos atsisakyta dėl krizės. O kaip dabar - pinigų netrūksta?

„Matote, jeigu mes norime žaisti pagal tam tikras taisykles, jei esame ES, norime būti ten, vis dėlto reikia imtis to dalyko. Jei nenorime, tai visada rasime priešas, krizių ir niekada neįsteigsime. Vis dėlto referendumas pasakė, kad norime būti ES, tai turime paisyti tų taisyklių“, - įtikinėjo L.Talmontas.

O kodėl apskritai turėtume žaisti? Ir ką žaisti? Lyties keitimą?

Lankėsi ES žmogaus teisių policininkai

Vakar į Lietuvą atvyko Europos Parlamento Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto narių delegacija, vadovaujama šio komiteto pirmininko Mikaelio Gustafsono. EP nariai labiausiai domėjosi ne daugumos, o įvairių mažumų - ypač seksualinių - teisių užtikrinimu Lietuvoje. Delegacija taip pat apsilankė ir Europos lyčių lygybės institute, kurį EP jau kartą svarstė uždaryti. O Seimo narė Aušrinė Marijā Pavilionienė savo vardu svečiams net surengė pietus.

Vaikų darželiuose perrenginėjimą - berniukų sijonėliais, mergaičių kelnėtimis? Į šiuos klausimus neatsakoma.

Tiesa, Seimo narys sutinka, kad visuomeninių organizacijų, ginančių žmogaus teises, Lietuvoje jau yra per daug. Todėl esą dar svarbiau įkurti nacionalinę instituciją, kuri visas sužiūrėtų: „Matote, labai daug visokių visuomeninių institucijų. Kiekvienas nori ką nors ginti. Aš tai viena pasakysiu: jei vaiką prižiūri 10 mamų, nuo to vaikui geriau nebus. Turi būti viena institucija, kuri tuos dalykus koordinuotų. Tada bus daugiau tvarkos. Dabar visi gina savo nuomonę, o tų nuomonių labai daug“.

Tačiau, anot jo, iš ES projektų gyvenančių viešųjų įstaigų uždaryti neketinama - būtų nedemokratiška.

„Ne, ne - nieko neketinama uždaryti. Ten visuomeninės organizacijos, o čia jau būtų ne visuomeninė, o valstybinė. Niekas joms (viešosioms įstaigoms - red. past.) neuždraus dalyvauti projektuose, jei ir toliau vykdys savo funkciją. Mes gyvename demokratinėje valstybėje - negalime uždrausti. Jei yra lėšų, jei yra visokių programų, jos gali dalyvauti. Tai ne tik Lietuvos lėšos, bet ir europinės lėšos. Tegul žmonės, jei dirba, gauna lėšas, veikia“, - tvirtino Seimo narys.

Paklaustas, kokią naudą, be ES lėšų panaudojimo, jos teikia visuomenei, L.Talmontas buvo lakoniškas: „Jie turi nuomonę. Jei pasisako, pavyzdžiui, prieš prekybą žmonėmis, jie yra labai reikalingi. Juk tokių dalykų pasitaiko. Žmonės gerą darbą dirba“.

Garbė projektų rašytojams

Anot lygių galimybių kontrolierės Aušrinės Burneikienės, šandien Lietuvoje yra šimtai nevyriausybinių organizacijų, save įvardijančių žmogaus teisių gynėjais. „Vien moterų teises ginančių yra daugiau nei 100“, - akcentavo ji.

A.Burneikienė pripažino, kad ne visos organizacijos įkuriamos tam, kad ką nors naudinga nuveiktų: „Tikėtina, kad yra organizacijų, kurios yra daugiau prašytojos. Rei-

kalauja, bet mažai siekia ko nors darbu“.

„Kalbėti apie jų išdalijimą ar sujungimą nėra pagrindo, nes pagrindinis jų bruožas - savarankiškumas, savaveiksniškumas. Kokį nors diktatą valstybei dėl to įvesti nevalia“, - pridūrė ji.

O jei jos savo projektams naudoja mokesčių mokėtojų pinigus? Ar ir tada neturime teisės kištis į jų veiklą?

„Aš tai būčiau tas žmogus, kuris pasisako už tų organizacijų projektinę veiklą, jei jos sugeba pasinaudoti ES teikiama galimybėmis. Tai tik skatinčiau. Jei tai moka daryti, jei jais pasitiki ES ir skiria pinigus... Juk kontrolė ir atskaitomybė yra tikrai didelė. Jei kas nors galvoja kitaip, tegul pabando tais pinigais pasinaudoti. Tegul pabando laimėti kokį projektą. Tada tikrai atsisakys tos nuomonės. Nelengvai tie pinigai gaunami - pirmiausia reikia mokėti jų paprašyti, kitas dalykas - įgyvendinti projektus. Tam ir laiko, ir erudicijos reikia. Ne tas pats, kas močiutei į kaimą laišką parašyti“, - tvirtino kontrolierė.

Projektus kepa, bet atsisakytinėti neketina

Šiuo metu nacionalinio žmogaus teisių koordinatoriaus poziciją užima Lietuvos žmogaus teisių centras, įsteigtas 1994 metais. Ar nesibaigina konkurencijos, jei įsteigus Nacionalinę žmogaus teisių instituciją centro nebereikės?

Įstaigos vadovas Gediminas Andriukaitis įsitikinęs, kad vietos po saule užteks visiems.

„Visos nevyriausybines organizacijos, lygiai taip pat ir Lietuvos žmogaus teisių centras, yra iš biudžeto tiesiogiai nefinansuojamos. Jos veiktų kaip partneris. Teiktų savo nuomonę, keltų savo klausimus. Ir, manau, jos tiesiog papildytų viena kitą. Konkurencijos aš čia tikrai nematau“, - savo centro reikalingumą įrodinėjo jis.

G.Andriukaitis paaiškino, kad jo vadovaujamas centras yra išlaikomas iš viešųjų fondų. Pavyzdžiui, centrą remia Europos tinklo prieš rasizmą fondas, Nyderlandų Karalystės ambasada, Amerikos centras.

Tačiau kuo skiriasi centro vei-

kla nuo kitų panašiai besivadinančių žmogaus teisių organizacijų, G.Andriukaitis pasakyti negalėjo.

„Lietuvoje niekas nedraudžia steigti nevyriausybines organizacijas ir jas pavadinti, kaip tik nori“, - paaiškino jis.

Kitų viešųjų įstaigų vadovai apskritai vengia kalbėti, ką veikia jų organizacijos. Apie homofobiją, ksenofobiją ir kitas savo įsivaizduojamas fobijas garsiai šaukiantys žmogaus teisių „ekspertai“, vos paklausti apie gaunamą finansavimą, užsisiuvo burnas. Vienas iš homoseksualistų eitynių organizatorių Lygių teisių ir socialinės plėtros centro vadovas Vytautas Valentinavičius pareiškė, kad neketina teikti informacijos, kaip panaudoja mokesčių mokėtojų lėšas. Lygių galimybių plėtros centro direktorė Virginija Aleksejūnaitė taip pat atsisakė kalbėtis.

Viešosios įstaigos, ginančios žmogaus teises

1. Žmogaus teisių stebėjimo institutas.
2. Lietuvos žmogaus teisių centras.
3. Žmogaus teisių gynimo ir socialinės integracijos centras.
4. Piliетinių teisių institutas.
5. Lygių galimybių plėtros centras.
6. Žmogaus teisių aljansas.
7. Žmogaus teisių namai.
8. Europos žmogaus teisių fondas.
9. Lygių galimybių ir visuomeninio integravimo centras.
10. Kaukazo moterų teisių institutas.
11. Konstitucinių teisių gynimo agentūra.
12. Nuteistųjų teisių gynimo fondas.
13. Nacionalinis žmogaus teisių gynimo centras.
14. Lietuvos gėjų lyga.

Asociacijos

1. Asmens teisių gynimo asociacija.
2. Asociacija „Lietuvos žmogaus teisių lyga“.
3. Kauno žmogaus teisių gynimo bendrija.
4. Lietuvos žmogaus teisių asociacija.
5. Piliетinių teisių gynimo Asociacija „Mūsų teisė“.
6. Neįgalųjų žmonių teisių gynimo asociacija.
7. Vartotojų ir žmogaus teisių gynimo organizacija.
8. Žmogaus teisių ir humanitarinės pagalbos asociacija.
9. Žmogaus teisių ir socialinių garantijų gynimo organizacija.

Trumposios žinios

► Kalbėjosi apie statistiką

Vakar premjeras Algirdas Butkevičius susitiko su Europos Sąjungos agentūros „Eurostat“ generaliniu direktoriumi Valteriu Radermacheriu (Walter Radermacher). Jie kalbėjosi apie Europos statistikos sistemos ir Lietuvos statistikos departamento darbą. Susitikimo metu A.Butkevičius gyrė Lietuvos statistikos departamentą. Pasak jo, šis esąs patikimas, nes nėra susietas su jokiais politinėmis partijomis. „Eurostat“ vadovas priminė apie Europos Komisijos planus pakeisti ES statistikos įstatymą, kuriuo bus siekiama užtikrinti nacionalinių statistikos institucijų nepriklausomumą.

► Atnaujino tarybą

Vakar Vyriausybės posėdyje priimtas sprendimas atnaujinti Vyriausybės komisijos - Valstybės pažangos tarybos - sudėtį. Valstybės pažangos taryba išplėsta naujais visuomenės, valdžios ir parlamentinių frakcijų atstovais. Į tarybą pakviesti Kauno technologijos universiteto ir ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto rektorai prof. Petras Baršauskas ir dr. Nerijus Pačėsa. Taip pat verslo atstovai. Taryba turės prižiūrėti, kaip įgyvendinama 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programa, ir teikti pasiūlymus Vyriausybei.

► ES konvencija kainuos

Lietuva ketina ratifikuoti ES konvenciją „Prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą“. Jos įgyvendinimą prižiūrėsianti Seimo kontrolierių įstaiga skaičiuoja, kad konvencijos įgyvendinimas mūsų šaliai per metus kainuos daugiau nei pusę milijono litų. Įsteigus naujų etatų, ketinama stebėti, kaip užtikrinamos kalinių teisės. Naujų etatų įsteigimui reikės skirti 539 tūkst. litų. Dar 15 tūkst. litų bus skiriama reguliariam laisvės atėmimo vietų stebėsenos vykdymui, 8 tūkst. litų - nepriklausomų ekspertų paslaugų apmokėjimui ir 6 tūkst. litų - apibendrintų ataskaitų apie žmogaus teisių padėtį laisvės atėmimo vietose pateikimui.

► Lengvatos šeimoms

Seimo Darbo partijos frakcija siūlo padidinti socialines garantijas tėvams, auginantiems tris ir daugiau vaikų. Siūloma įteisinti gausių šeimų tėvams ilgesnes atostogas ir galimybę anksčiau išeiti į pensiją. Tėvams, auginantiems 3 ir daugiau vaikų iki 16 metų, būtų nustatytos nebe 28, o 35 kalendorinių dienų kasmetės minimalios atostogos. Taip pat siūloma nustatyti būtina 27 metų valstybinio socialinio draudimo stažą senatvės pensijai gauti.